

*Proiect cofinanțat din Fondul Social European - Programul Operațional Capital Uman 2014 – 2020
Axa Prioritară 6: Educație și competențe / Operațiune compozită OS 6.5, 6.6. Îmbunătățirea competențelor
personalului didactic din învățământul preuniversitar în vederea promovării unor servicii educaționale de
calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive
Titlu proiect: „Profesionalizarea carierei didactice - PROF”
Cod proiect: POCU/904/6/25/146587
Beneficiar: Ministerul Educației
Partener 2 - Universitatea Transilvania din Brașov
Perioada de implementare – 1 aprilie 2021 – 31 decembrie 2023*

AVIZAT,

Responsabil local partener,
Conf. Univ. Dr. Mihaela VOINEA

Grup vulnerabil în risc educațional

Un grup vulnerabil aflat în risc educațional se referă la un subgrup de persoane care se confruntă cu bariere, provocări sau dezavantaje mai mari în ceea ce privește accesul și obținerea unei educații de calitate. Aceste grupuri au adesea nevoie de sprijin și resurse suplimentare pentru a depăși circumstanțele lor specifice și pentru a asigura oportunități educaționale egale. Grupurile vulnerabile pot varia în diferite contexte și societăți, dar iată câteva exemple:

Copii din familii cu venituri mici: Dezavantajul economic poate limita accesul la o educație de calitate din cauza lipsei de resurse, cum ar fi manualele, transportul sau taxele de școlarizare.

Copiii cu dizabilități: Persoanele cu dizabilități se pot confrunta cu provocări fizice, senzoriale, cognitive sau de dezvoltare care le pot împiedica accesul la educație incluzivă, cu excepția cazului în care se oferă adaptări și sprijin adecvat.

Refugiații și persoanele strămutate: Copiii care au fost forțați să își părăsească locuințele din cauza conflictelor, a persecuțiilor sau a dezastrelor naturale se confruntă adesea cu întreruperi în educația lor, nu au acces la școli și se pot confrunta cu bariere lingvistice sau cu probleme legate de traume.

Comunitățile indigene: Populațiile indigene se pot confrunța cu bariere culturale și lingvistice, cu discriminare și cu o distribuție inegală a resurselor educaționale, ceea ce duce la o rată mai mică de înscriere și la rate mai mari de abandon școlar.

Fetele și femeile: În multe societăți, fetele și femeile se confruntă cu discriminarea bazată pe gen, inclusiv accesul limitat la educație, căsătoria timpurie, prejudecățile culturale și așteptările sociale care le împiedică oportunitățile și realizările educaționale.

Minoritățile etnice sau rasiale: Grupurile etnice sau rasiale marginalizate se pot confrunța cu discriminare, prejudecăți și bariere sistemice care le împiedică progresul educațional și le limitează șansele de succes.

Copii din zonele îndepărtate sau rurale: Lipsa infrastructurii, provocările legate de transport și disponibilitatea limitată a școlilor, a profesorilor și a resurselor educaționale pot afecta în mod disproporționat copiii din zonele îndepărtate sau rurale.

Este important să recunoaștem și să abordăm nevoile specifice ale acestor grupuri vulnerabile pentru a asigura o educație incluzivă și echitabilă pentru toți indivizii, indiferent de circumstanțele lor.

Dificultăți de învățare

Există diferite tipuri de dificultăți de învățare pe care le pot întâmpina persoanele. Aceste dificultăți pot afecta diferite aspecte ale învățării, inclusiv cititul, scrisul, matematica, înțelegerea, organizarea, atenția și memoria. Iată câteva tipuri comune de dificultăți de învățare:

Dislexia: Dislexia este o tulburare de învățare care afectează în primul rând abilitățile de citire și de ortografie. Persoanele cu dislexie pot avea dificultăți în recunoașterea și decodarea cuvintelor, în ortografie și în citirea fluentă.

Discalculia: Discalculia se referă la o tulburare de învățare legată de matematică. Persoanele cu discalculie pot avea dificultăți în înțelegerea și lucrul cu numerele, conceptele matematice și în rezolvarea problemelor matematice.

Disgrafie: Disgrafia este o tulburare de învățare care afectează abilitățile de scriere. Persoanele cu disgrafie pot avea dificultăți în ceea ce privește scrisul de mână, ortografia, organizarea gândurilor pe hârtie și exprimarea în scris.

Tulburarea de deficit de atenție/hiperactivitate (ADHD): ADHD este o tulburare de neurodezvoltare caracterizată prin dificultăți de atenție, hiperactivitate și impulsivitate.

Persoanele cu ADHD pot avea dificultăți în ceea ce privește concentrarea, menținerea atenției, organizarea sarcinilor și gestionarea eficientă a timpului.

Tulburarea de spectru autist (TSA): ASD este o tulburare de dezvoltare care afectează interacțiunea socială, comunicarea și comportamentul. Persoanele cu TSA pot avea dificultăți în ceea ce privește abilitățile sociale, înțelegerea semnelor non-verbale și adaptarea la schimbări, ceea ce poate avea un impact asupra experiențelor lor de învățare.

Tulburări specifice de limbaj (SLI): SLI se referă la dificultățile în dezvoltarea limbajului care nu sunt atribuite dizabilităților intelectuale, pierderii auzului sau tulburărilor neurologice. Persoanele cu SLI pot avea dificultăți în ceea ce privește înțelegerea limbajului, abilitățile de exprimare a limbajului, dezvoltarea vocabularului și gramatica.

Dificultăți de funcționare executivă: Funcționarea executivă implică procese cognitive cum ar fi planificarea, organizarea, rezolvarea problemelor, memoria de lucru și autoreglarea. Dificultățile în funcționarea executivă pot afecta capacitatea unei persoane de a gestiona sarcinile, de a stabili obiective, de a stabili priorități și de a finaliza sarcinile în mod eficient.

Este important de reținut că dificultățile de învățare pot varia ca severitate și impact de la o persoană la alta. Diagnosticarea și înțelegerea acestor dificultăți poate ajuta la dezvoltarea unor strategii, intervenții și sisteme de sprijin adecvate pentru a răspunde nevoilor unice ale persoanelor cu dificultăți de învățare.

Dificultăți de învățare nespecifice

Dificultățile de învățare nespecifice, cunoscute și sub numele de dificultăți generale de învățare sau dificultăți specifice de învățare nespecificate în alt mod, se referă la o categorie de dificultăți de învățare care nu se încadrează în diagnostice specifice, cum ar fi dislexia, discalculia sau disgrafia. Aceste dificultăți se caracterizează printr-o gamă largă de probleme legate de învățare care au un impact asupra diferitelor aspecte ale performanței academice. Deși este posibil ca ele să nu aibă o etichetă specifică de diagnostic, ele reprezintă totuși provocări pentru indivizi în procesele lor de învățare. Iată câteva exemple de dificultăți de învățare nespecifice:

Dificultăți de învățare în ceea ce privește organizarea și gestionarea timpului: Unele persoane pot avea dificultăți în organizarea gândurilor, a materialelor și a sarcinilor. Ei pot întâmpina dificultăți în a-și gestiona eficient timpul, în a prioritiza activitățile și în a planifica

în avans, ceea ce le poate afecta capacitatea de a finaliza sarcinile și de a respecta termenele limită.

Dificultăți de învățare cu atenție și concentrare: Unele persoane pot întâmpina dificultăți în susținerea atenției, menținerea concentrării și filtrarea distragerilor. Aceștia se pot lupta să se concentreze asupra sarcinilor pentru perioade lungi de timp, ceea ce duce la reducerea productivității și a eficienței învățării.

Dificultăți de memorare: Unele persoane pot avea dificultăți în reținerea și recuperarea informațiilor din memorie. Ei se pot lupta cu reținerea faptelor, conceptelor, instrucțiunilor sau cu reamintirea materialului învățat anterior, ceea ce poate împiedica progresul lor general de învățare.

Dificultăți de învățare cu procesarea informațiilor: Unele persoane se pot confrunta cu dificultăți în procesarea și înțelegerea eficientă a informațiilor. Acestea pot avea probleme în a înțelege concepte complexe sau abstracte, în a urma instrucțiuni în mai multe etape și în a extrage informații cheie din texte sau prelegeri.

Dificultăți de învățare în ceea ce privește rezolvarea problemelor și gândirea critică: Unele persoane pot întâmpina dificultăți în a se angaja în abilități de gândire de ordin superior, cum ar fi rezolvarea de probleme, raționamentul și analiza critică. Aceștia se pot lupta cu identificarea informațiilor relevante, generarea de soluții și aplicarea raționamentului logic în situații academice sau din viața reală.

Dificultăți de învățare cu abilitățile de studiu și strategiile de învățare: Unele persoane pot avea dificultăți în dezvoltarea unor abilități de studiu și strategii de învățare eficiente. Acestea pot avea dificultăți în luarea de notițe, rezumarea informațiilor, organizarea materialelor de studiu sau utilizarea unor tehnici de învățare adecvate, ceea ce duce la un studiu ineficient și la o performanță academică redusă.

Tipul de atribuire

În psihologia socială, atribuirea se referă la procesul prin care oamenii încearcă să înțeleagă cauzele comportamentului și evenimentelor și să le atribuie anumitor factori sau explicații. Există două tipuri principale de atribuire: atribuire interne (dispoziționale) și atribuire externe (situaționale).

Atribuire interne (dispoziționale): Acest tip de atribuire se referă la tendința de a explica comportamentul sau evenimentele pe baza caracteristicilor și trăsăturilor interne ale unei

persoane. De exemplu, când cineva eșuează la un examen, o atribuire internă ar fi să spunem că au eșuat din cauza lipsei de inteligență sau a lipsei de efort depus în învățare. Atribuțiile interne tind să se concentreze pe factori personali, cum ar fi personalitatea, abilitățile, motivațiile sau trăsăturile individuale.

Atribuiți externe (situaționale): Acest tip de atribuire se referă la tendința de a explica comportamentul sau evenimentele pe baza influențelor și circumstanțelor externe. În exemplul examenului eșuat, o atribuire externă ar fi să spunem că persoana a avut dificultăți din cauza întrebărilor dificile, a stresului sau a altor factori externi care au afectat performanța lor. Atribuțiile externe se concentrează pe factori situaționali, cum ar fi contextul, normele sociale, presiunile externe sau alți factori externi care influențează comportamentul.

Este important de menționat că, în realitate, atribuțiile pot fi rezultatul unei combinații de factori interni și externi și pot varia în funcție de situație și de percepția individului. Atribuirea are un impact semnificativ asupra modului în care oamenii înțeleg și interpretează lumea din jurul lor și poate influența comportamentul și relațiile interpersonale.

Neajutorarea învățată

Neajutorarea învățată este un concept dezvoltat de psihologul Martin Seligman în cadrul teoriei învățării ajutoare și învățării neajutoare. Acesta se referă la tendința unui individ de a nu acționa sau de a renunța la încercarea de a scăpa sau de a evita o situație neplăcută sau o dificultate, pe baza experiențelor anterioare în care acțiunile lor nu au dus la rezultate pozitive sau la control asupra situației.

Neajutorarea învățată se dezvoltă de obicei în urma următorului proces:

Experiență negativă inițială: Individul se confruntă cu o situație stresantă, dificilă sau neplăcută, în care încearcă să acționeze sau să controleze evenimentele într-un anumit fel.

Eșec sau lipsă de control: Individul percepe că acțiunile lor nu au niciun efect sau nu conduc la obținerea rezultatelor dorite. Pot apărea eșecuri repetate sau situații în care controlul lor este limitat sau absent.

Internalizare a neputinței: În urma experiențelor negative și a lipsei de succes, individul începe să dezvolte o credință că acțiunile lor sunt inefficiente sau că nu au control asupra situației. Această credință se generalizează și se aplică și altor situații similare.

Neajutorare învățată: Persoana dezvoltă o atitudine de neajutorare și renunță la încercarea de a acționa sau de a evita situațiile neplăcute, deoarece crede că nu are puterea sau influența de a schimba rezultatul sau de a obține controlul.

Neajutorarea învățată poate avea consecințe negative asupra bunăstării și rezilienței individului, afectându-le abilitatea de a face față provocărilor și de a-și atinge potențialul. Cu toate acestea, este important să se înțeleagă că neajutorarea învățată poate fi reversibilă prin intervenții adecvate, cum ar fi terapia cognitiv-comportamentală și intervențiile care promovează încrederea în sine, abilitățile de rezolvare a problemelor și adaptarea la situații dificile.

Este important de reținut că dificultățile de învățare nespecifice pot varia în manifestarea și impactul lor de la o persoană la alta. Recunoașterea acestor provocări poate ajuta indivizii și educatorii să identifice strategii de sprijin, adaptări și intervenții adecvate pentru a răspunde nevoilor specifice ale elevilor cu dificultăți nespecifice de învățare.

Bibliografie

Balestra, S., Eugster, B., & Liebert, H. (2022). Peers with special needs: Effects and policies. *The Review of Economics and Statistics*, 104(3), 602-618.

Byrne, B. (2022). How inclusive is the right to inclusive education? An assessment of the UN convention on the rights of persons with disabilities' concluding observations. *International Journal of Inclusive Education*, 26(3), 301-318.

Connell, J. P., Spencer, M. B., & Aber, J. L. (1994). Educational risk and resilience in African-American youth: Context, self, action, and outcomes in school. *Child development*, 65(2), 493-506.

Doll, B., & Lyon, M. A. (1998). Risk and resilience: Implications for the delivery of educational and mental health services in schools. *School psychology review*, 27(3), 348-363.

Harry, B., & Klingner, J. (2022). *Why are So Many Students of Color in Special Education?: Understanding Race and Disability in Schools*. Teachers College Press.

Hoogeveen, J., Tesliuc, E., Vakis, R., & Dercon, S. (2004). A guide to the analysis of risk, vulnerability and vulnerable groups. *World Bank. Washington, DC. Available on line*

at <http://siteresources.worldbank.org/INTSRM/Publications/20316319/RVA.pdf>.
Processed.

Kalenda, J., & Kočvarová, I. (2022). Participation in non-formal education in risk society. *International Journal of lifelong education*, 41(2), 146-167.

National Commission on Excellence in Education. (1983). A nation at risk: The imperative for educational reform. *The Elementary School Journal*, 84(2), 113-130.

Nind, M., Rix, J., Sheehy, K., & Simmons, K. (Eds.). (2023). *Policy and power in inclusive education: Values into practice*. Taylor & Francis.

Shapiro, A. (2023). Over diagnosed or over looked? The effect of age at time of school entry on students receiving special education services. *Exceptional Children*, 89(2), 161-177.

Starks, A. C., & Reich, S. M. (2023). “What about special ed?”: Barriers and enablers for teaching with technology in special education. *Computers & Education*, 193, 104665.

Elaborat de
POPA DANIELA,
Expert în implementare curriculară cu abilități TIC, Cod COR – 235104